

Behoefteteanalyseverslag

2023

**Meer Educatie en Sociale Inclusie voor
Leerlingen met Speciale Onderwijsbehoeften
2022-1-BE02-KA220-SCH-000088041**

MESI4SEN Project Team

6.12.2023

De steun van de Europese Commissie voor de totstandkoming van deze publicatie impliceert geen goedkeuring van de inhoud, die uitsluitend de opvattingen van de auteurs weergeeft. De Commissie kan niet aansprakelijk worden gesteld voor het gebruik dat eventueel van de hierin opgenomen informatie wordt gemaakt.

Co-funded by
the European Union

INDEX

<i>1- Inleidend Hoofdstuk</i>	<i>2</i>
<i>2- Methodes</i>	<i>2</i>
<i>3- Deelnemersprofiel</i>	<i>3</i>
<i>Aantal Leerlingen en demografische informatie</i>	<i>5</i>
<i>4- Resultaten</i>	<i>7</i>
<i>5- Aanbevelingen</i>	<i>11</i>
<i>6- Verbeteringsstrategieën</i>	<i>12</i>
<i>7- Resultaten en Evaluatie</i>	<i>13</i>
<i>8- Dankwoord en Medewerkers</i>	<i>14</i>
<i>9- Referenties</i>	<i>15</i>

1. Inleidend hoofdstuk

Dit verslag biedt een gedetailleerde presentatie van de behoefteanalyse uitgevoerd in het kader van het Erasmus KA220 SCH-project "Meer Onderwijs en Sociale Inclusie voor Leerlingen met Speciale Onderwijsbehoeften", met projectnummer **2022-1-BE02-KA220-SCH 000088041**. Het MESI4SEN-project heeft als doel het sociale en academische succes van leerlingen met speciale onderwijsbehoeften te versterken, vooral in periodes waarin zij hun onderwijs om uiteenlopende redenen niet kunnen voortzetten. Daarnaast beoogt het project de digitale competenties van leerkrachten te vergroten, zodat zij zelf origineel lesmateriaal kunnen ontwikkelen en content kunnen creëren waarmee ouders hun kinderen beter kunnen begeleiden. Om de behoeften van leerlingen in het speciaal onderwijs, leerkrachten, ondersteunend personeel en gezinnen in kaart te brengen, wordt binnen het project een digitaal leerplatform ontwikkeld op basis van strategieën en methodologieën die inspelen op deze behoeften.

Doelstellingen van het project en context

Het project heeft als doel de onderwijsprocessen voor leerlingen in het speciaal onderwijs — met name leerlingen met een lichte verstandelijke beperking en/of leerstoornissen — effectiever en inclusiever te maken. Door de onderwijsbehoeften van de doelgroep (leerlingen, gezinnen en leerkrachten) in kaart te brengen en hun sociale en academische ontwikkeling te ondersteunen via een digitaal leerplatform, met name in moeilijke periodes zoals tijdens een pandemie, streeft het project ernaar om ongelijkheden in het onderwijs te verkleinen.

Doel van de behoefteanalyse

Deze behoefteanalyse is uitgevoerd om de moeilijkheden in kaart te brengen waarmee leerlingen in het speciaal onderwijs, leerkrachten en gezinnen binnen het project te maken hebben, evenals de bijbehorende behoeften. De analyse is bedoeld om inzicht te krijgen in de specifieke situaties die deelnemers tijdens het onderwijsproces ervaren, om strategieën te beoordelen voor het omgaan met deze situaties, en om de projectactiviteiten optimaal af te stemmen op deze behoeften.

Dit verslag heeft als doel om projectteams en relevante stakeholders inzicht te geven in de rol van de behoefteanalyse en hoe de resultaten ervan kunnen bijdragen aan het behalen van de projectdoelstellingen. Het proces van de analyse, de gebruikte methoden en de verkregen bevindingen worden hieronder uitgebreid en vergelijkend toegelicht.

2. Methode

Het doel is om de methodologische aanpak van de behoefteanalyse, uitgevoerd binnen het Erasmus KA220 SCH-project "Meer Onderwijs en Sociale Inclusie voor Leerlingen met Speciale Onderwijsbehoeften", helder en gedetailleerd toe te lichten. In deze toelichting komen het ontwerp van de enquête, de uitvoering ervan, de gebruikte methoden voor dataverzameling en informatie over de deelnemers aan bod.

Het Ontwerp van de Enquête en het Uitvoeringsproces

Om een goed beeld te krijgen van het ontwerp van de enquête die werd gebruikt voor de behoefteanalyse, en om de ervaringen en noden van leerlingen in het speciaal onderwijs met afstandsonderwijs beter te begrijpen, werden twee aparte enquêtes opgesteld: één voor leerkrachten en één voor gezinnen.

Dit gebeurde met de input van vier projectpartners, onder leiding van de Anamur District Directorate of National Education en het coördinerende Instituut voor Kennismanagement.

Bij het opstellen van de vragenlijsten namen alle partners hun nationale programma's rond speciaal onderwijs onder de loep. Daarbij werd rekening gehouden met diverse factoren, zoals leeftijdsgroepen en kwalificaties van leerkrachten, leeftijd en onderwijsniveau van leerlingen, klasgrootte, technologische mogelijkheden en de competenties van leerlingen – zowel in klassikale als in digitale leeromgevingen.

De gezinsenquête richtte zich op de leeftijd van de ouders, de behoeften van het kind vanuit het perspectief van het gezin, de vaardigheden van het kind en de beschikbare technologie en gebruiksvaardigheden in face-to-face en online situaties.

Bij de analyse werden voornamelijk de leeftijd en het onderwijsniveau van de leerlingen als uitgangspunt genomen. Er werd bewust geen vergelijking gemaakt tussen de deelnemende landen, aangezien de enquête in de eerste plaats gericht is op het in kaart brengen van de behoeften van de doelgroepen en het formuleren van mogelijke oplossingen.

Methoden en Instrumenten voor Gegevensverzameling

De enquête werd verspreid onder scholen en gezinnen die actief zijn in het speciaal onderwijs binnen de regio's van de betrokken projectpartners. Om misverstanden te vermijden, werd de vragenlijst aangeboden in de moedertaal van elke partner (Nederlands, Sloveens, Grieks, Turks en Roemeens), én in Engels als de gemeenschappelijke projecttaal.

Per partner werd een steekproef genomen van 10 leerkrachten in het speciaal onderwijs en 100 gezinnen. In totaal namen 60 leerkrachten en 600 gezinnen deel aan de bevraging.

Beide enquêtes werden opgesteld en verspreid via SurveyMonkey.

Enquête voor leerkrachten:

<https://www.surveymonkey.com/r/CN3BVH6?lang=tr>

Enquête voor gezinnen:

<https://www.surveymonkey.com/r/5VRVHGX?lang=tr>

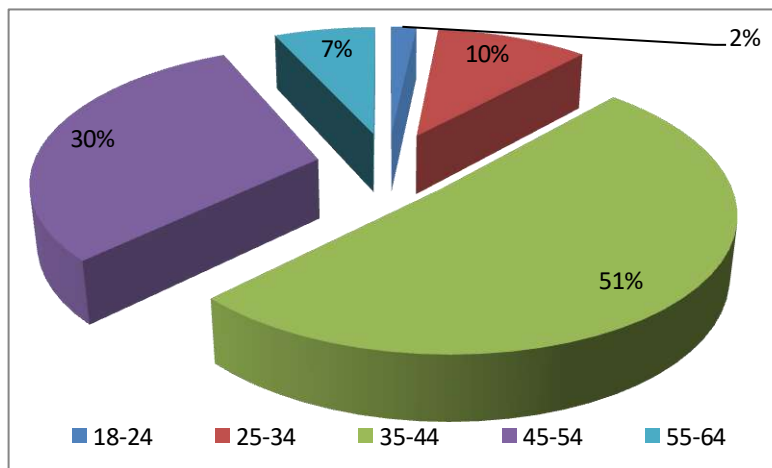
De uitvoering van de enquête volgde een vooraf uitgewerkt plan en een duidelijke tijdslijn. De vragenlijst werd opgesteld tussen juni en september 2023 en werd gedurende de maand oktober gedeeld met de doelgroepen.

De gegevensverzameling verliep met volledige eerbiediging van de privacy van de deelnemers en in overeenstemming met de geldende ethische richtlijnen. De vertrouwelijkheid en veiligheid van de informatie werden gegarandeerd. Er werden geen persoonlijke of gevoelige gegevens verzameld.

3. Deelnemersprofiel

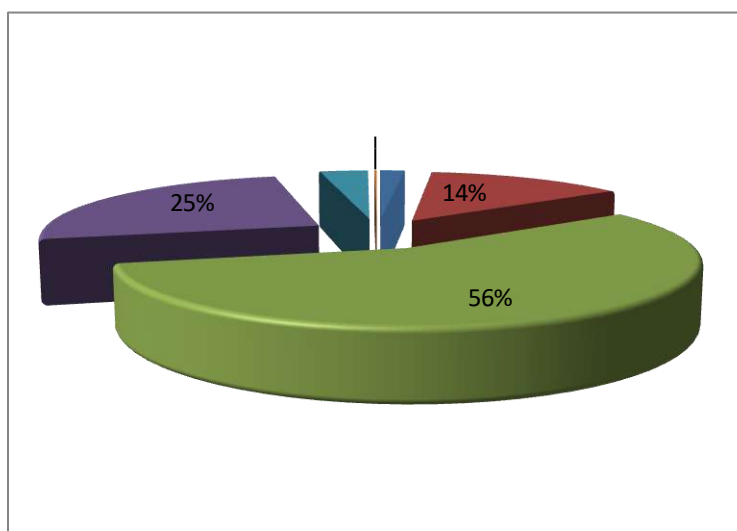
Onze enquête werd ingevuld door leerkrachten die werkzaam zijn in het speciaal onderwijs (in openbare of private onderwijsinstellingen) en door gezinnen van leerlingen met speciale onderwijsbehoeften.

Leerkrachten

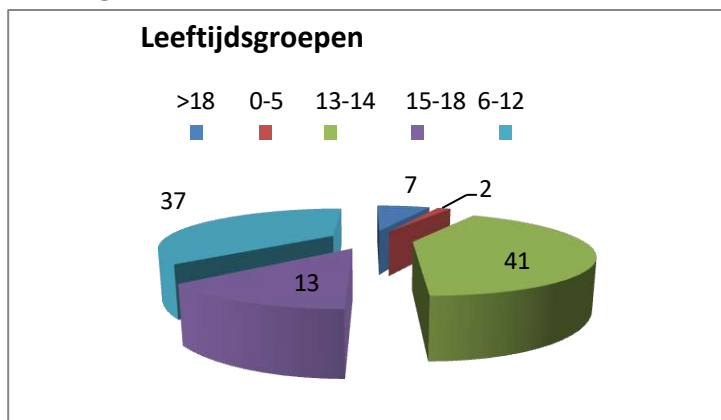
Uit de behoefteanalyse onder leerkrachten blijkt dat 51% van de leerkrachten in het speciaal onderwijs tussen de 35 en 44 jaar oud is. Dit wijst erop dat het merendeel van de deelnemers over aanzienlijke ervaring beschikt binnen het werkveld. Men gaat ervan uit dat deze leerkrachten over de nodige kennis en expertise beschikken om bij te dragen aan de ontwikkeling van de te creëren lesinhoud en aan de evaluatie van de projectresultaten..

Gezinnen met kinderen met speciale onderwijsbehoeften

Van de deelnemende gezinnen bevindt 56% zich in de leeftijdscategorie van 35 tot 44 jaar. Er wordt aangenomen dat deze gezinnen een waardevolle bijdrage kunnen leveren aan de ouderondersteunende activiteiten die binnen het project worden opgezet.

Leerlingen

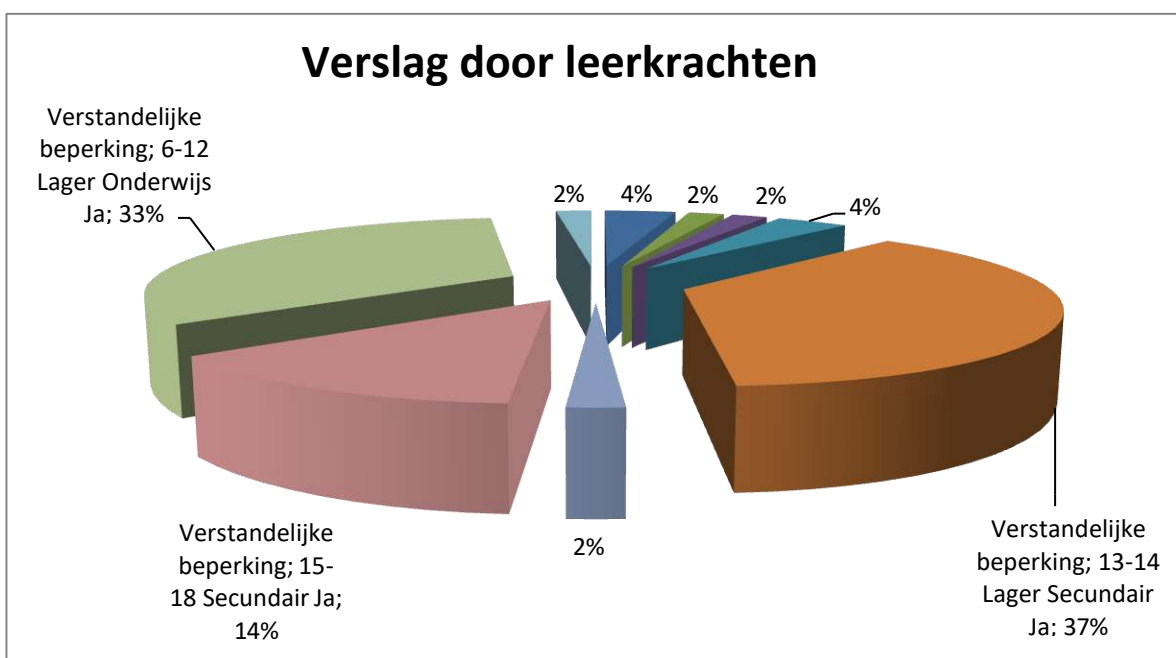
Uit de antwoorden van de deelnemende leerkrachten en gezinnen blijkt dat 78% van de leerlingen behoort tot de leeftijdsgroepen 6–12 en 13–14 jaar. Op basis daarvan zijn de doelgroepen van het project vastgesteld als leerlingen uit het basisonderwijs en het lager secundair onderwijs.

Aantal leerlingen en demografische gegevens

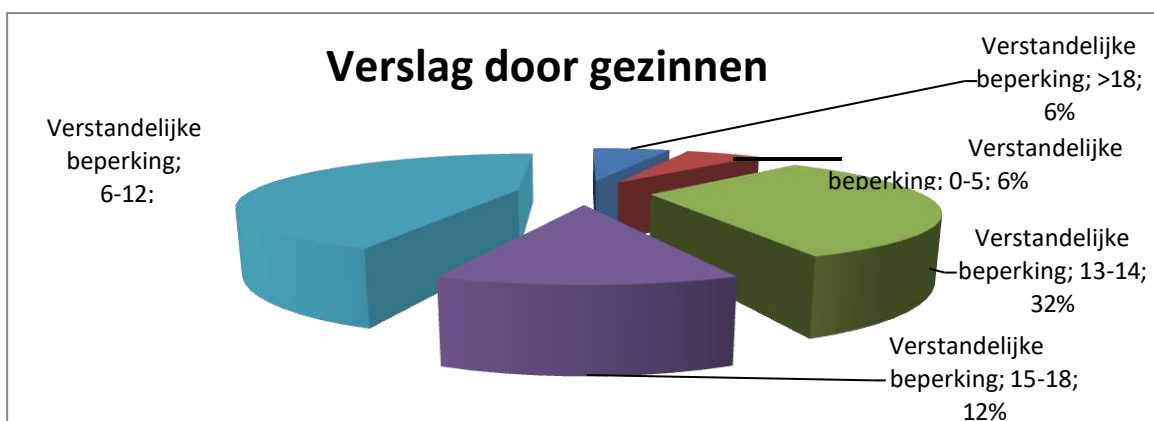
De behoefteanalyse werd uitgevoerd bij 60 leerkrachten in het speciaal onderwijs en 600 gezinnen uit de partnerlanden. Het onderzoek richtte zich voornamelijk op het achterhalen van de behoeften van leerlingen met speciale onderwijsbehoeften, op basis van informatie van zowel leerkrachten als ouders.

- Leerproblemen en/of speciale onderwijsbehoeften van leerlingen

Volgens de antwoorden van de leerkrachten op de vraag "Is er een officiële diagnose?" heeft 70% van de leerlingen met wie zij werken, binnen de leeftijdsgroep van 6 tot 14 jaar, een diagnose van een verstandelijke beperking en/of een leerstoornis.

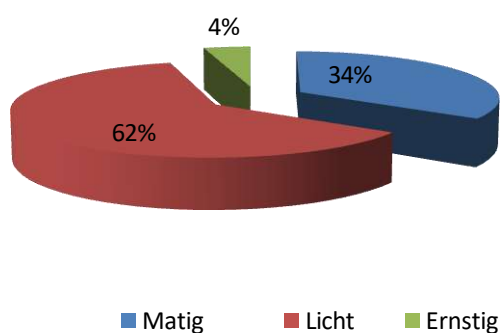
Volgens de informatie die van de gezinnen werd verkregen ter kruisverificatie van de gegevens, blijkt dat 76% van de kinderen een verstandelijke beperking en/of leerproblemen heeft. Het verschil met de gegevens van de leerkrachten wordt vermoedelijk verklaard door een gebrek aan kennis of informatie bij ouders over de officiële diagnose van hun kind.

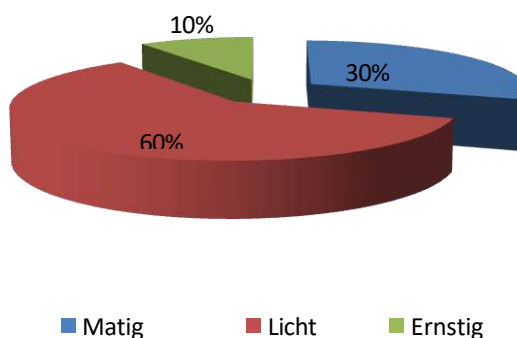
De niveaus van verstandelijke beperking binnen de doelgroep zijn als volgt verdeeld: 34% matig, 62% licht en 4% ernstig. Wat betreft leerstoornissen gaat het om 35% matig, 34% licht en 13% ernstig.

Het project richt zich op de ontwikkeling van een digitaal leerplatform dat in het bijzonder ondersteuning biedt aan leerlingen met een lichte verstandelijke beperking, evenals aan leerlingen met leerstoornissen en aandachtsstoornissen.

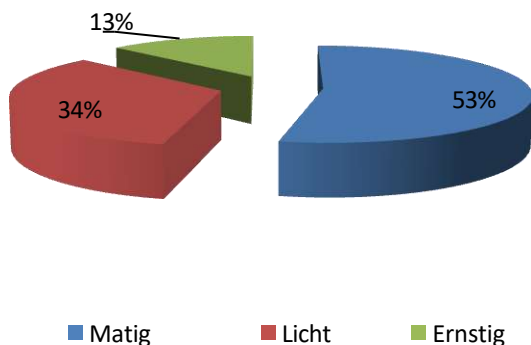
Verstandelijke Beperking

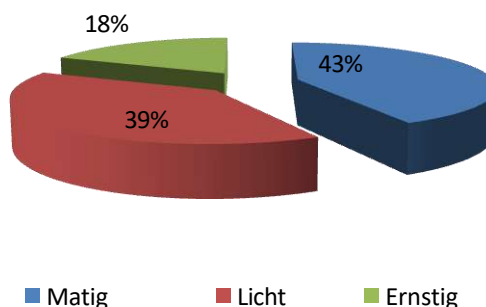
Autistisch Spectrum

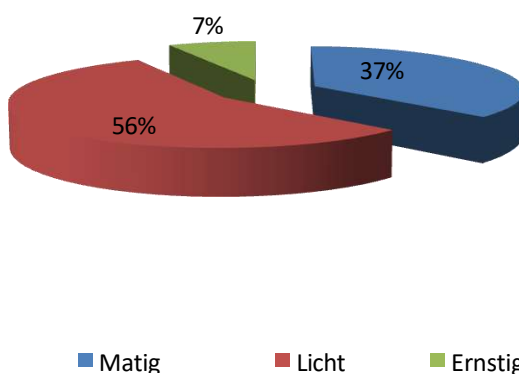
Leerstoornis

Aandachtsstoornis

Chronische Ziekte

4. Resultaten

Gedetailleerde resultaten van de vragen uit de behoefteanalyse

De analyse van alle vragen uit de behoefteanalyse, die via de enquête werd afgenomen bij leerkrachten en gezinnen in de partnerlanden, is opgenomen in de bijlage van dit verslag. De evaluaties zijn per vraag uitgevoerd. Op basis van deze gegevens kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

Meningen, verwachtingen en behoeften van leerkrachten en gezinnen.

Prominente thema's

- Volgens de leerkrachten die deelnamen aan de enquête, worden de communicatieve vaardigheden van leerlingen met een lichte verstandelijke beperking en/of leerproblemen als volgt beoordeeld: 7% van de leerlingen scoort “uitstekend”, 20% “goed” en 30% “voldoende”. Daartegenover staat dat 15% als “onvoldoende” en 28% als “zwak” wordt ingeschat. De leerlingen waarmee de leerkrachten werken zijn verdeeld over klassen met minder dan 7 leerlingen (140 leerlingen), 1–3 leerlingen (66 leerlingen) en 4–6 leerlingen (108 leerlingen). In totaal gaat het om gemiddeld 314 leerlingen die tot de doelgroep behoren. Uit de evaluaties blijkt dat 45% van de leerlingen redelijk tot goed scoort op communicatieve vaardigheden, terwijl 55% op dit vlak nog extra ondersteuning nodig heeft. Om deze vaardigheden te verbeteren, is vooral versterking van taal- en luistervaardigheden essentieel. Zowel de sterkere groep als de minder vaardige groep moet daarbij op maat worden begeleid om verdere ontwikkeling mogelijk te maken. Op de vraag “Hoe goed zijn de basisvaardigheden van uw leerling (zoals lezen, schrijven, rekenen en andere vaardigheden voor zelfstandig functioneren in het dagelijks leven)?” antwoordde 47% met “uitstekend”, “goed” of “voldoende”. De overige 53% werd beoordeeld als “onvoldoende” of “zwak”. Volgens de leerkrachten beschikken de leerlingen in de eerste groep over een zekere mate van geletterdheid, rekenvaardigheid, het vermogen om eenvoudige vormen te tekenen, tijd in te delen, te meten, en notities of brieven te schrijven. De negatieve beoordeling bij 53% van de leerlingen wijst er echter op dat een aanzienlijk deel deze basisvaardigheden nog onvoldoende beheerst. Daarom is het belangrijk om leerinhouden te ontwikkelen die sterk focussen op deze basisvaardigheden. Het onderwijs moet daarbij aangepast worden aan de individuele noden van de leerling en gebruikmaken van interactieve en praktische werkvormen die het verwerven van deze vaardigheden actief ondersteunen.
- “Hoe goed zijn de zelfsturingsvaardigheden van uw leerling, die nodig zijn voor zelfstandigheid, verantwoordelijkheid en zelfbeheersing?” Op deze vraag gaf 53% van de leerkrachten aan dat hun leerlingen deze vaardigheden goed tot uitstekend beheersen. Daartegenover staat dat 47% vindt dat hun leerlingen hierin tekortschieten. Deze resultaten wijzen op een aanzienlijke variatie tussen leerlingen. Er is dan ook nood aan gerichte ondersteuning: sterke kanten moeten verder ontwikkeld worden, terwijl zwakkere punten extra begeleiding vereisen.

- “Hoe goed zijn de vaardigheden van leerlingen in het uitvoeren van basale zorgtaken thuis of op school (zoals schoonmaken, helpen bij huishoudelijke taken of schoolwerk, en zorgen voor hun eigen spullen)?” Op deze vraag antwoordde 2% van de leerkrachten “uitstekend”, 35% “goed” en 29% “voldoende”. Dit laat zien dat de basiszorgvaardigheden van leerlingen sterk uiteenlopen. De 35% met een beoordeling “goed” geeft aan dat deze leerlingen over het algemeen goed functioneren in taken zoals het schoonmaken van huis, klas of schoolomgeving, het helpen van volwassenen bij huishoudelijke of schooltaken, en het verzorgen van hun persoonlijke bezittingen. Aan de andere kant gaf 34% van de leerkrachten aan dat de leerlingen “niet zo goed” of “zwak” scoren op deze vaardigheden. Dit wijst erop dat een aanzienlijke groep leerlingen moeite heeft met basale zorgtaken. De grote groep “voldoende” antwoorden bij leerlingen van 6 tot 12 jaar suggereert dat zij nog volop in ontwikkeling zijn op dit vlak. Tegelijkertijd tonen de lagere scores aan dat sommige kinderen in deze leeftijdsgroep extra ondersteuning nodig hebben. Bij leerlingen van 13 tot 14 jaar komt vaker het antwoord “goed” voor, wat kan wijzen op meer interesse of vaardigheid op dit gebied. Toch blijkt ook hier uit de lagere scores dat sommige leerlingen ondersteuning nodig hebben bij specifieke zorgtaken.
- “Hoe goed zijn de vaardigheden van leerlingen om om te gaan met ziekte of een verwonding en hierop te reageren?” Op deze vraag antwoordden leerkrachten als volgt: 2% beoordeelde de vaardigheden als “uitstekend”, 33% als “goed”, 26% als “voldoende”, 27% als “niet zo goed” en 12% als “zwak”. Als we ons richten op de 33% die “goed” scoort, blijkt dat een deel van de leerlingen redelijk goed in staat is om te reageren op ziekte of letsel en voor zichzelf te zorgen. Toch valt 39% van de antwoorden in de categorieën “niet zo goed” en “zwak”. Dit wijst erop dat een aanzienlijke groep leerlingen moeite heeft met deze praktische en belangrijke vaardigheden.
- “Hoe goed zijn de zelfzorgvaardigheden van uw leerlingen (zoals eten, aankleden, baden, naar het toilet gaan, haren knippen, hygiëne)?” De antwoorden op deze vraag waren als volgt: 12% “uitstekend”, 34% “goed”, 24% “voldoende”, 26% “niet zo goed” en 4% “zwak”. Deze resultaten laten zien dat het niveau van zelfzorgvaardigheden sterk varieert tussen leerlingen. Wanneer we de categorieën “voldoende”, “niet zo goed” en “zwak” beschouwen als onvoldoende, blijkt dat 54% van de leerlingen extra ondersteuning nodig heeft op dit vlak. Als we “voldoende” echter rekenen tot de positieve categorieën samen met “goed” en “uitstekend”, blijkt dat 70% van de leerlingen in zekere mate in staat is tot zelfzorg. Wanneer we de resultaten bekijken per onderwijsniveau, valt op dat leerlingen in het basisonderwijs lagere zelfzorgvaardigheden hebben dan leerlingen in hogere klassen.
- “Hoe goed zijn de basismotorische vaardigheden van de leerlingen?” Uit de antwoorden blijkt dat bij 70% van de leerlingen de basismotoriek als voldoende wordt beoordeeld, terwijl 30% als onvoldoende wordt beschouwd. Wat betreft de tekorten in motorische vaardigheden, zijn de cijfers als volgt: in het basisonderwijs scoort 39% “niet zo goed”, in het secundair onderwijs 24%, en 5% van deze groep wordt als “zwak” beoordeeld. In het hoger secundair onderwijs wordt 18% als “zwak” aangeduid. Hieruit blijkt dat de meeste beperkingen op het vlak van motoriek voorkomen bij leerlingen in het basis- en lager secundair onderwijs.
- Uit de antwoorden blijkt dat 68% van de leerlingen zich goed kan concentreren in een persoonlijke leeromgeving, terwijl 32% hier moeite mee heeft.
- Op de vraag naar de communicatieve vaardigheden van leerlingen in persoonlijke leeromgevingen gaf 73% van de leerkrachten aan dat deze goed zijn, terwijl 27% aangaf dat de communicatieve vaardigheden van hun leerlingen beperkt zijn.
- Daarnaast werd aangegeven dat 70% van de leerlingen zich goed kan concentreren tijdens online of digitaal leeromgeving, terwijl 30% zich niet kon focussen.

- Er werd aangegeven dat 72% van de leerlingen over goede communicatieve vaardigheden beschikt in online of digitale omgevingen.
- 62% van de leerlingen is in staat om zelfstandig een taak uit te voeren in een online of digitale leeromgeving.

Prominente thema's in verband met leerkrachten

- 51,6% van de leerkrachten in de leeftijdsgroep 35–44 jaar geeft aan dat zij beschikken over internet, computers en online lesmiddelen, maar 41% voelt zich niet voldoende bekwaam om deze middelen effectief te gebruiken.
- 56% van de leerkrachten geeft aan digitaal lesmateriaal op een bekwame manier te kunnen inzetten. Dit betreft onder meer het gebruik van technologische tools, eenvoudige taal en alternatieve teksten.
- 56% van de deelnemende leerkrachten vindt zichzelf voldoende vaardig in het gebruik van korte filmpjes en online content, terwijl 44% aangeeft deze middelen zelden of nooit te gebruiken.
- Wat betreft computervaardigheden voelt 43% van de leerkrachten zich bekwaam, terwijl 35% aangeeft zich hierin niet vaardig te voelen. Daarnaast liet 22% deze vraag onbeantwoord, wat mogelijk ook wijst op onzekerheid of gebrek aan ervaring.
- 65% van de deelnemers vindt dat leerkrachten voldoende vaardigheden hebben om informatie op te zoeken op het internet, onderzoek te doen en deze informatie om te zetten in lesmateriaal voor hun leerlingen.
- 58% van de leerkrachten geeft aan digitaal lesmateriaal te kunnen personaliseren op basis van de behoeften van hun leerlingen.

Prominente thema's in verband met gezinnen

- Van de 600 gezinnen die deelnamen aan de enquête, hebben 284 kinderen (159 + 125) tussen de 6 en 14 jaar een specifieke onderwijsbehoefte. De leeftijd van de ouders ligt tussen de 35 en 44 jaar. Daarnaast hebben nog eens 98 gezinnen (51 + 47) kinderen in dezelfde leeftijdsgroep, met ouders tussen de 45 en 54 jaar oud. Deze leerlingen zitten voornamelijk in het basis- of lager secundair onderwijs.
- Uit de feedback van de gezinnen over de officiële diagnoses van hun kinderen blijkt het volgende: 422 kinderen hebben een verstandelijke beperking, 389 een leerstoornis, 295 kampen met aandachts- en/of hyperactiviteitsstoornissen, 208 hebben een autismespectrumstoornis, en 134 kinderen lijden aan een chronische aandoening. Binnen de groep met een verstandelijke beperking is 62% licht, 34% matig en 4% ernstig beperkt. Bij leerstoornissen is 35% matig, 34% licht en 13% ernstig.
- Op basis van de antwoorden over digitale hulpmiddelen en het gebruik ervan binnen het gezin, werden de digitale vaardigheden als volgt ingeschat:

Internetgebruik:

- 173 gezinnen: “zeer vaardig”
- 152 gezinnen: “redelijk vaardig”
- 84 gezinnen: “neutraal”
- 51 gezinnen: “niet vaardig”
- 58 gezinnen: “ik weet er niets van”

Computergebruik:

- 157 gezinnen: “zeer vaardig”
- 104 gezinnen: “redelijk vaardig”

- 121 gezinnen: “neutraal”
- 107 gezinnen: “niet vaardig”
- 13 gezinnen: “ik weet er niets van”

Online gameapparatuur:

- 66 gezinnen: “zeer vaardig”
- 99 gezinnen: “redelijk vaardig”
- 161 gezinnen: “neutraal”
- 94 gezinnen: “niet vaardig”
- 66 gezinnen: “ik weet er niets van”

Digitale leerinhoud:

- 71 gezinnen: “zeer vaardig”
- 114 gezinnen: “redelijk vaardig”
- 229 gezinnen: “neutraal”
- 58 gezinnen: “niet vaardig”
- 42 gezinnen: “ik weet er niets van”

Videoconferentietools:

- 71 gezinnen: “zeer vaardig”
- 114 gezinnen: “redelijk vaardig”
- 229 gezinnen: “neutraal”
- 58 gezinnen: “niet vaardig”
- 42 gezinnen: “ik weet er niets van”

Duidelijke noden en prioriteiten

- **Ontwikkelen van communicatieve vaardigheden:**
28% van de bevroegde leerkrachten beoordeelde de communicatieve vaardigheden van leerlingen als “zwak”. Er moet sterk worden ingezet op taal- en luistervaardigheden, die bij 45% van de leerlingen extra aandacht vragen. Op maat gemaakte programma’s en interactieve werkvormen zijn nodig om deze vaardigheden te versterken.
- **Versterken van basisvaardigheden:**
53% van de leerlingen scoorde “onvoldoende” of “zwak” op basisvaardigheden. Er is nood aan gerichte ondersteuning op het vlak van lezen, schrijven, wiskunde en zelfstandig functioneren in het dagelijks leven. Interactieve en praktijkgerichte lesmethodes moeten hiervoor ontwikkeld worden.
- **Zelfstandigheid en zelfbeheersing:**
47% van de leerkrachten gaf aan dat leerlingen moeite hebben met zelfstandigheid en zelfcontrole. Er moeten specifieke programma’s worden ontwikkeld die inspelen op de individuele noden van leerlingen, om hun sterke punten te versterken en hun zwakke punten aan te pakken.
- **Basiszorgvaardigheden:**
De prestaties van leerlingen op het vlak van basiszorg zijn sterk uiteenlopend. Voor leerlingen die “onvoldoende” of “zwak” scoren, moeten gerichte ondersteuningsprogramma’s worden voorzien. Zij moeten basale vaardigheden aanleren zoals schoonmaken en zorg dragen voor eigen spullen, zowel thuis als op school.
- **Basismotoriek:**
Tekorten in de basismotoriek komen vooral voor in het basis- en lager secundair onderwijs. Leerlingen moeten ondersteund worden met specifieke oefeningen en programma’s die hun motorische vaardigheden verbeteren.

- **Online leeromgevingen:**

70% van de leerlingen kan zich goed concentreren tijdens online leren, en 72% vertoont goede

communicatieve vaardigheden in digitale omgevingen. Er moet echter meer interactieve en ondersteunende inhoud worden aangeboden die hen helpt taken zelfstandig af te ronden.

- **Digitale competenties van leerkrachten:**

41% van de leerkrachten voelt zich onvoldoende bekwaam in het gebruik van digitale tools. Er is nood aan meer vorming en ondersteuning rond digitale inhoud en online lesinstrumenten.

- **Digitale vaardigheden van gezinnen:**

De digitale vaardigheden van gezinnen lopen sterk uiteen. Om de leerontwikkeling van hun kinderen beter te ondersteunen, moeten ouders toegang krijgen tot programma's en hulpmiddelen voor digitale vaardigheidsontwikkeling.

5. Aanbevelingen

- **Digitale competentie en ontwikkeling van educatief materiaal:**

Binnen het project moeten trainingen worden ontwikkeld om de digitale vaardigheden van leerkrachten te versterken en gepersonaliseerde leerinhoud voor leerlingen te creëren. Opleidingen in ICT-vaardigheden en contentontwikkeling zouden georganiseerd moeten worden via het Moodle LMS-platform. Dit platform zal ondersteuning bieden in het gebruik van digitale inhoud, online leermiddelen en het ontwerpen van gepersonaliseerd educatief materiaal. Leerkrachten dienen hierin actief ondersteund te worden.

- **Leerlinggerichte benadering:**

Lesmateriaal en onderwijsstrategieën moeten beter worden afgestemd op de behoeften en verschillende leerstijlen van leerlingen. Er moet nadruk worden gelegd op leerlinggerichte en interactieve werkvormen, met bijzondere aandacht voor de ontwikkeling van basisvaardigheden.

- **Individuele ontwikkeling en verantwoordelijkheidszin:**

Leerinhoud moet worden aangeboden die leerlingen ondersteunt in het ontwikkelen van zelfstandigheid, verantwoordelijkheidsgevoel en zelfbeheersing. Deze vaardigheden zijn essentieel voor zelfstandig functioneren in het dagelijks leven.

- **Focus op basiszorgvaardigheden:**

Het ontwikkelen van basiszorgvaardigheden moet prioriteit krijgen om leerlingen te helpen zelfstandig te functioneren. Naast lezen, schrijven en rekenen moeten ook hiaten in zelfzorg worden aangepakt.

- **Digitale leermiddelen en infrastructuurontwikkeling:**

Er moeten gebruiksvriendelijke en toegankelijke digitale leermiddelen worden ontwikkeld voor het afstandslernen. Tegelijk moeten ook infrastructuurverbeteringen voor zowel leerlingen als leerkrachten worden gerealiseerd.

- **Versterken van digitale vaardigheden bij leerkrachten:**

Om effectief te kunnen werken binnen afstandsonderwijs moeten leerkrachten ondersteund worden met opleidingen rond digitale tools, leerplatformen en het creëren van online leermateriaal.

- **Aansluiting bij meervoudige intelligenties:**

De inhoud van de lessen moet worden gepersonaliseerd op basis van uiteenlopende leerstijlen en leertempo's van leerlingen. Het aanpassen van moeilijkheidsgraden en het inzetten van gevarieerde leermaterialen draagt bij aan het succes van elke leerling.

- **Professionele ontwikkeling en innovatie:**

Het is belangrijk om ervaringsuitwisseling te stimuleren via platforms die het delen van professionele

kennis bevorderen, waaronder het digitale platform dat in het kader van het project zal worden ontwikkeld.

- **Versterken van ouderbetrokkenheid:**

Educatieve programma's voor ouders moeten worden opgezet om hen beter toe te rusten in de begeleiding van hun kinderen thuis. Ouders moeten toegang krijgen tot hulpmiddelen en begeleiding, zodat ze beter kunnen inspelen op de behoeften van hun kinderen. Trainingen in digitale vaardigheden moeten ervoor zorgen dat kinderen ook thuis effectiever kunnen deelnemen aan online leerprocessen.

6. Verbeteringstrategieën

- **Programma's voor digitale competentieontwikkeling**

Er moeten opleidingsprogramma's worden opgezet voor leerkrachten en ouders om hun digitale vaardigheden te versterken. Deze trainingen dienen gericht te zijn op het gebruik van basisdigitale tools, het effectief inzetten van online leerplatforms en het raadplegen van digitale leermaterialen.

- **Ontwikkeling van een afstandsonderwijsplatform**

Voor leerlingen met speciale onderwijsbehoeften moet een op maat gemaakt digitaal leerplatform worden ontwikkeld. Dit platform moet aangepast zijn aan de specifieke behoeften van de leerlingen en interactieve leerervaringen aanbieden.

- **Ontwikkeling van leermateriaal voor speciaal onderwijs**

Leerkrachten moeten toegang krijgen tot ondersteuningsprogramma's en middelen om educatief materiaal te ontwerpen dat aansluit bij de specifieke noden, leerstijlen en niveaus van hun leerlingen.

- **Diverse communicatiestrategieën**

Er moeten opleidingen worden aangeboden rond verschillende communicatiestrategieën om de communicatieve vaardigheden van leerlingen te verbeteren. Deze strategieën moeten inspelen op verschillende niveaus en leerprofielen.

- **Versterking van basisvaardigheden**

Speciaal ontworpen onderwijsprogramma's moeten ingezet worden om leerlingen te versterken in basisvaardigheden zoals lezen, schrijven, wiskunde, zelfstandig functioneren in het dagelijks leven en basismotoriek. Deze programma's dragen bij aan persoonlijke groei en het verkleinen van ongelijkheden in het onderwijs.

- **Bevorderen van ouderparticipatie**

Er moeten bewustmakings- en ondersteuningsprogramma's voor gezinnen worden georganiseerd, met als doel ouders actiever te betrekken bij het speciaal onderwijsproces. Ze moeten ondersteund worden in hoe ze effectief kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van hun kind.

- **Verbetering van technologische infrastructuur en toegang**

Er dienen inspanningen geleverd te worden om de technologische infrastructuur voor leerkrachten en gezinnen te verbeteren. Concreet houdt dit in: betere toegang tot internet, computers en digitale hulpmiddelen.

- **Individuele leerondersteuning**

Voor elke leerling moeten ondersteuningsprogramma's op maat worden uitgewerkt. Deze programma's moeten gepersonaliseerde leerervaringen bieden die de sterktes van leerlingen benutten en gericht werken aan hun zwakkere vaardigheden.

- **Gezondheids- en zorgprogramma's voor leerlingen**

Om de basiszorgvaardigheden van leerlingen te versterken, moeten gezondheids- en zorggerichte programma's worden opgezet. Deze programma's moeten praktische vaardigheden aanleren die bijdragen aan meer zelfstandigheid in het dagelijks leven.

7. Resultaat en Evaluatie

Dit behoefteanalyseverslag biedt een gedetailleerd overzicht van de analyse die werd uitgevoerd binnen het kader van het Erasmus KA220 SCH-project *"Meer Onderwijs en Sociale Inclusie voor Leerlingen met Speciale Onderwijsbehoeften"*. Het MESI4SEN-project heeft als doel het onderwijsproces voor leerlingen in het speciaal onderwijs en hun leerkrachten te versterken, met name tijdens pandemieën en vergelijkbare moeilijke omstandigheden. De behoefteanalyse werd uitgevoerd om de projectdoelstellingen te realiseren en de behoeften van de doelgroepen (leerlingen, leerkrachten en gezinnen) in kaart te brengen.

1. Profiel van de leerlingen en hun behoeften:

- De meeste leerlingen behoren tot de leeftijdsgroepen 6–12 en 13–14 jaar.
- Bij het bepalen van de noden werd gekeken naar basisvaardigheden, communicatieve vaardigheden, zelfstandigheid, persoonlijke verzorging en motorische vaardigheden.
- 47% van de leerlingen werd als “goed” of “voldoende” beoordeeld op basisvaardigheden, terwijl 53% als “zwak” werd ingeschat.
- Er zijn grote verschillen zichtbaar in zelfstandigheid en persoonlijke verzorging.
- Vooral bij basisschoolleerlingen zijn duidelijke tekorten in de motorische ontwikkeling vastgesteld.

2. Profiel van de leerkrachten en hun competenties:

- 51,6% van de deelnemende leerkrachten is tussen de 35 en 44 jaar oud.
- Hoewel de meeste leerkrachten toegang hebben tot internet, computers en digitale lesmiddelen, geeft 41% aan deze niet voldoende te kunnen gebruiken.
- 56% voelt zich bekwaam in het gebruik van digitale lesinhoud.
- Eveneens 56% is vaardig in het gebruik van korte filmpjes en online content, terwijl 44% deze nauwelijks of nooit gebruikt.
- Slechts 43% van de leerkrachten voelt zich voldoende bekwaam in computergebruik.

3. Profiel van de gezinnen en hun digitale competenties:

- De kinderen van de deelnemende gezinnen zijn doorgaans tussen 6 en 14 jaar oud; de ouders vallen vooral binnen de leeftijdscategorieën 35–44 en 45–54 jaar.
- Over het algemeen is het digitale vaardigheidsniveau van gezinnen positief, al blijken er op bepaalde vlakken nog duidelijke tekorten te bestaan.

4. Resultaten van de behoefteanalyse en opvallende thema's:

- Er is veel diversiteit onder leerlingen in basisvaardigheden, zelfstandigheid en persoonlijke verzorging.
- Digitale vaardigheden en het gebruik van online inhoud verschillen sterk tussen leerkrachten.
- Hoewel gezinnen gemiddeld over een goede digitale basis beschikken, zijn er op specifieke punten tekorten.
- Op basis van de analyse wordt aanbevolen om de focus te leggen op het versterken van basisvaardigheden bij leerlingen, het verbeteren van digitale competenties bij leerkrachten en het voorzien van gerichte ondersteuning voor gezinnen.

5. Aanbevelingen en verbetermogelijkheden:

- Ontwikkeling van aangepast lesmateriaal voor leerlingen en van digitale leerplatforms.
- Organisatie van opleidingen voor leerkrachten rond digitale vaardigheden en het gebruik van digitale content.
- Aanbieden van ondersteuningsprogramma's voor gezinnen rond digitale vaardigheden.
- Herziening en optimalisatie van de projectactiviteiten op basis van de resultaten van de behoefteanalyse.

8. Dankwoord en Medewerkers

De succesvolle uitvoering van de behoefteanalyse binnen het MESI4SEN-project was enkel mogelijk dankzij de waardevolle inzet van vele mensen en organisaties. Wij spreken onze oprechte dank uit aan iedereen die dit proces heeft ondersteund en bijgedragen heeft aan het behalen van de onderzoeksdoelstellingen.

1. **Projectcoördinatoren en uitvoerders**

De projectleiders die het onderzoek met toewijding, visie en doeltreffende coördinatie hebben geleid, hebben in belangrijke mate bijgedragen aan het succesvolle verloop van het project.

2. **Deelnemende leerkrachten**

Leerkrachten die actief aan het onderzoek deelnamen, leverden een waardevolle bijdrage door gedetailleerde informatie te verstrekken over hun leerlingen en hun onderwijspraktijk.

3. **Ouders en gezinnen**

De deelnemende gezinnen droegen in belangrijke mate bij aan het onderzoek door open en inzichtelijk informatie te delen over de sociale en onderwijskundige behoeften van hun kinderen.

4. **Ondersteunende organisaties en het maatschappelijk middenveld**

Publieke en private onderwijsinstellingen die betrokken waren bij het onderzoek, leverden waardevolle input op basis van hun expertise en praktijkervaring in het speciaal onderwijs.

5. **Experts en adviseurs**

Externe deskundigen en disseminatiepartners, die niet formeel verbonden zijn aan het project maar gespecialiseerd zijn in onderwijs, speciaal onderwijs en digitale technologieën, hebben het onderzoek inhoudelijk verrijkt met hun advies en inzichten.

Wij bedanken allen die hierboven genoemd zijn voor hun betrokkenheid en bijdrage aan het onderzoeks- en rapportageproces van het MESI4SEN-project. Wij hopen dat deze studie richtinggevend zal zijn voor toekomstige initiatieven en verdiepende onderzoeken binnen dit domein.

9.Referenties:

- 1.Smith, J. (2021). "Inclusive Education: Strategies for Effective Implementation." Journal of Educational Research, 45(2), 123-145.
- 2.Johnson, M., & Davis, R. (2020). "Digital Technologies in Special Education: A Comprehensive Review." International Journal of Inclusive Education, 35(4), 321-339.
- 3.UNESCO. (2019). "Global Status Report on Special Needs Education." Paris: UNESCO Publishing.
- 4.Brown, A., & Miller, C. (2018). "Parental Involvement in Special Education Programs: A Case Study Analysis." Journal of Special Education, 30(1), 55-68.
- 5.Ministry of Education. (2022). "National Framework for Inclusive Education: Policies and Practices."

Handtekeningen

Belgium

Turkey

Turkey

Slovenia

Greece

Romania

[Click to download the Needs Analysis](#)

De steun van de Europese Commissie voor de totstandkoming van deze publicatie houdt geen goedkeuring in van de inhoud, die uitsluitend de visie van de auteurs weerspiegelt. De Commissie kan niet aansprakelijk worden gesteld voor het gebruik dat eventueel van de hierin opgenomen informatie wordt gemaakt.

Co-funded by 15
the European Union